

Estrena polèmica de Clinton a l'Àsia

- El viatge de la secretària d'Estat reflecteix el trasllat de l'aposta estratègica cap a la conca del Pacífic

MATEO MADRIDEJOS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 1.03.09

Trencant amb una tradició dels secretaris d'Estat que reservaven als aliats europeus les primícies de la seva gestió diplomàtica, Hillary Clinton va dedicar a l'Àsia els primers passos del que pot ser un canvi significatiu en les orientacions que prendrà la política exterior, en sintonia amb la mudança que protagonitza i explota el president Barack Obama. El periple va suscitar reaccions enfrontades, des dels aplaudiments dels realistes, que encomien la rude franquesa de la secretària d'Estat, a les filípiques dels idealistes i, sobretot, dels advocats dels drets humans.

La primacia asiàtica (el Japó, la Xina, les dues Corees, Indonèsia) reflecteix fins a quin punt es consolida a Washington l'opció, fins ara acadèmica, que preconitza un trasllat de l'aposta geoestratègica cap a la conca del Pacífic, nova locomotora de la prosperitat, terreny adobat per a la simbiosi entre la innovació tecnològica i la producció en massa, entre el capitalisme sense fronteres o sense frens i els mercats fabulosos, entre les exportacions barates i el meravellós excedent de l'estalvi invertit en bons del Tresor nord-americà. El desitjable replegament militar, centrat a Okinawa, està obstaculitzat per l'intractable problema nuclear nord-coreà i la tensió endèmica en el famós paral·lel 38.

ENTRE LES quatre escoles o corrents d'opinió que es disputen la direcció de la diplomàcia --neoconservadors, nacionalistes, liberals intervencionistes i realistes--, Clinton s'alinea amb els últims, que tenen

com a figura intel·lectual més representativa Henry Kissinger, que va guanyar notorietat per la seva obertura a la Xina i el viatge del president Richard Nixon a Pequín el 1972. Una inclinació que comparteixen el vicepresident, John Biden, i el general James Jones, conseller de Seguretat, guardià major de l'ordre i l'equilibri de les potències, reticents a intervenir-hi en nom de qualsevol utopia bonista. Admeten el tracte amb els règims autocràtics en nom del benefici dels interessos dels EUA i sense gaire miraments pel respecte als drets humans.

A Pequín, Hillary Clinton es va comportar com una realista que va proclamar sense embuts el que alguns a Washington no volien sentir. "Sabem molt bé el que ens diran", va declarar als periodistes per advertir-los que no volia embrancar-se en una discussió estèril amb els dirigents xinesos sobre els drets humans, la llibertat religiosa o l'autonomia del Tibet. Les reaccions van ser immediates. Amnistia Internacional va airejar la seva "profunda decepció", Human Rights Watch va lamentar la resignació davant el diàleg de sords, i un editorial de The Washington Post va deplorar la desimboltura de la nova secretària d'Estat, les seves presumpcions poc meditades i el seu menyspreu pel "poder de les paraules".

No sabem què en pensen els fundadors del moviment Carta 08, nom que evoca la Carta 77 de Praga, promotors de la més important protesta política col·lectiva dels últims anys a la Xina, ja que estaven sota arrest domiciliari quan Clinton era complimentada a la Ciutat Prohibida. Potser la secretària d'Estat recordava la penosa estratègia dels Estats Units, tan grandiloqüent com selectiva i ineficaç, que es remunta almenys als anys 1953-1956, quan els tancs soviètics o la seva mera amenaça van engegar en orris l'ànima de llibertat a Berlín, Poznan i Budapest, en la

mateixa època en què Washington era complaent amb altres dictadures, incloent-hi la de Franco.

Sí que sabem el que en pensen els dirigents xinesos, a través del cinisme de l'agència oficial: "Primer, l'economia i després, els drets humans; val més la cooperació que les divergències". I malgrat els obstacles per a una estratègia en favor de la llibertat i la democràcia al món, no és menys cert que el progrés va resultar espectacular en els últims dos decennis i que les pressions públiques van contribuir al desenllaç. Potser Clinton es va excedir en la seva realpolitik quan s'esperava que fos més compassiva amb els que pateixen la repressió i donés ànims als que pretenen moralitzar l'ordre internacional, ingredient indispensable de qualsevol canvi substancial en l'actuació de la superpotència.

L'APARATOSA modernització militar de la Xina, que inclou un sofisticat arsenal de míssils, suposa un gran obstacle per a la planificació del Pentàgon a l'Àsia i els projectes de replegament que Obama necessita per reduir els abundants dèficits, en un moment en què s'intensifiquen les tensions i a vegades fins i tot la ferotge competència que hi ha entre Pequín i Tòquio. Enmig dels rigors que provoca la crisi, poca cosa es podia esperar de Clinton quan el seu missatge incloïa una sol·licitud a Pequín perquè segueixi comprant els bons nord-americans que supleixen l'estalvi d'una societat consumista.

Per posar-se la toga fosca del realisme, Clinton es va desposseir de la púrpura de la indignació mostrada quan va exigir a Bush que boicotegés els Jocs de Pequín per protestar per la repressió al Tibet. I també es va oblidar del seu marit, que en una ocasió memorable, a la capital xinesa, va amonestar severament els seus amfitrions i els va situar "al costat

equivocat de la història" per la seva pertinaç dictadura. La secretària d'Estat no es va comportar com un falcó liberal intervencionista, en l'estela del seu marit, però tampoc com una ingènua defensora de l'ONU i l'acció multilateral. El seu realisme sense fissures demostra que la seva cosmovisió i la d'Obama encara no estan definides.

*Periodista i historiador